Stuk **705** (2000-2001) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

8 mei 2001

GEDACHTEWISSELING

over het internationaal cultuurbeleid in Vlaanderen
met de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd,
Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking

VERSLAG

namens de Verenigde Commissies voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
en voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Eloi Glorieux

Samenstelling van de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Paul Van Grembergen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

Samenstelling van de commissie voor Cultuur, Media en Sport :

Voorzitter : de heer Jos Stassen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Eddy Schuermans, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Marino Keulen, Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Julien Librecht, Miel Verrijken ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Stassen ;

mevrouw Margriet Hermans.

Plaatsvervangers :

de heer Freddy Sarens, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Luc Martens, Joachim Coens ;

de heren André Denys, Jacques Devolder, Jacques Laverge, Paul Wille ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking 4
1.1. Algemene inleiding 4
1.2. Uitgangspunten van het internationaal cultuurbeleid 4
1.3. Prioritaire landen en multilaterale aanpak 5
1.4. Doelstellingen 5
1.5. Instrumenten 5
1.6. Prioritaire aanpak 5
1.7. De omkadering en concrete cijfergegevens 5

II. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de minister 5
2.1. Betreffende de uitgangspunten van het internationaal cultureel beleid 5
2.2. Betreffende de multilaterale aanpak en de prioritaire landen 6
2.3. Betreffende de doelstellingen 8
2.4. Enkele losse opmerkingen 10
– Gebouw en collectie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika te Tervuren 10
– Verdeling van de middelen voor internationale samenwerking voor de podiumkunsten 10
– Uitwisseling van kansarme jongeren 11
– Europees-Nederlands-Vlaams huis te Brussel 11
– Algemeen Nederlands Verbond 11

De Verenigde Commissies voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden en voor Cultuur, Media en Sport organiseerden op donderdag 15 februari 2001 een gedachtewisseling over het internationaal cultuurbeleid.

Ter voorbereiding van de gedachtewisseling werd aan de commissieleden vooraf een bundel toegezonden met de volgende documenten :

– Het internationaal cultuurbeleid in 2001 in cijfers ;
– Het internationaal cultuurbeleid in Vlaanderen ;
– Subsidiëring van culturele projecten met internationale weerklank ;
– Brief van de heer Paul Beugels, voorzitter van het Comité Buitenlands Cultureel Beleid.

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking

1.1. Algemene inleiding

De minister stelt dat de middelen voor het internationaal cultuurbeleid sinds deze legislatuur volledig werden toevertrouwd aan de minister van Cultuur. Rekening houdend met de algemene intenties van het buitenlands beleid van de Vlaamse Regering, werd een aanzet gegeven tot een bundeling en ordening van het cultuurbeleid, met inbegrip van een internationaal perspectief. Dat was nodig om een coherente visie te ontwikkelen, gebaseerd op culturele uitgangspunten, en meer helderheid te geven aan de besteding van de middelen.

De minister wil dit beleid in de loop van de legislatuur nog verder verfijnen én verhelderen.

Zo moet bijvoorbeeld de verhouding nog verder worden uitgeklaard tussen de eigen initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap, de wensen en verwachtingen vanuit de culturele akkoorden, én de subsidiëring van de dynamische internationale werking van ons artistiek werkveld.

In de beleidsnota werden de uitgangspunten reeds uiteengezet :de prioritaire landen en de multilaterale aanpak, concrete doelstellingen, instrumenten, de prioritaire aanpak in de ondersteuning en de omkadering. Hiervan worden twee aspecten opnieuw in de kijker geplaatst. De aandacht voor Nederland en voor de buurlanden, in het bijzonder Nordrhein-Westfalen, en de aandacht voor internationale solidariteit, ook op cultureel vlak, met in het bijzonder Zuid-Afrika.

Dit vertaalt zich ook in de provisies en engagementen die voor 2001 worden genomen. Er wordt expliciet 31,05 miljoen frank besteed voor de samenwerking met Nederland. Mét de Brakke Grond en de inbreng in de Taalunie meegerekend gaat het om 145,05 miljoen frank. Een bedrag van 10 miljoen frank wordt uitgetrokken voor de samenwerking met Nordrhein-Westfalen en 30 miljoen frank voor de samenwerking met Zuid-Afrika.

Anderzijds gelooft de minister dat een aantal instellingen op een dergelijke wijze van middelen moeten worden voorzien, dat zij hun intrinsieke internationale rol op een vanzelfsprekende wijze kunnen realiseren. Dat is al het geval met de Singel. Er werd in dit kader ook een inspanning gedaan voor het Smak en het Muhka. Gesubsidieerde internationale culturele projecten moeten dan ook effectief projecten zijn. Ze moeten niet worden aangevuld met structurele subsidies. Die overgang wil de minister in de verschillende sectoren geleidelijk realiseren. Dit wordt volgens de minister reeds uitdrukkelijk tot stand gebracht voor de podiumkunsten. Tegen 2003 moet dit ook worden toegepast op de nieuwe beoordelingsronde van het muziekdecreet. Bij de toekenning van de middelen moeten, zoals decretaal voorzien, ook de internationale structurele middelen worden meegerekend. Daarnaast blijven er slechts enkele specifieke projecten die een eigen projectmatige ondersteuning vereisen vanuit de middelen voor het internationaal cultuurbeleid.

1.2. Uitgangspunten van het internationaal cultuurbeleid

Een eerste uitgangspunt van het internationaal cultuurbeleid is de waarde van de andere culturen voor de eigen samenleving. De minister vindt dit een zeer belangrijk gegeven. De culturele competentie van de bevolking in Vlaanderen wordt immers versterkt als er een vanzelfsprekende Europese en internationale dimensie in de cultuurbeleving aanwezig is. De contacten met andere culturen zorgen voor een permanente in vraagstelling en evolutie van de samenleving in Vlaanderen, en de confrontatie met andere culturen zorgt voor een versterking van de eigen culturele identiteit.

Een tweede uitgangspunt is de waarde van een internationaal perspectief van de eigen cultuuruitingen. Een derde uitgangspunt stelt dat cultuur in wezen een internationaal gebeuren is.

1.3. Prioritaire landen en multilaterale aanpak

Met sommige landen en regio's wordt prioritair samengewerkt. In de eerste plaats is er de samenwerking met Nederland, maar ook met de Franse Gemeenschap moet de samenwerking worden geactiveerd. Dit geldt eveneens voor andere buren, Frankrijk en Duitsland, maar ook met de regio's Nordrhein-Westfalen en Nord-Pas-de-Calais. Zoals in het regeerakkoord werd voorzien, komen ook de Europese regio's in aanmerking voor samenwerking. Momenteel gebeurt dit reeds met Catalonië, Schotland en Wales. Met Noord, Centraal en Oost-Europa wordt een specifieke uitwisseling geprogrammeerd. Voor landen buiten Europa wordt de samenwerking beperkt tot Zuidelijk Afrika en Marokko, in het kader van de internationale solidariteit, en anderzijds Quebec en de Verenigde Staten, waarmee de reeds bestaande samenwerkingsverbanden verder worden ontwikkeld.

De minister wijst op het nut van een aantal 'ankerpunten', waar een eenvoudig operationeel kader de permanente aanwezigheid van de cultuur uit de Nederlanden garandeert. Hierbij denkt de minister aan het Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond in Amsterdam, het Institut Néerlandais te Parijs, evenals aan Rijsel en Keulen waar een Huis van de Nederlanden wenselijk is. Mogelijke ankerpunten zijn eveneens steden als Berlijn, Barcelona, Rome, Wenen, Kopenhagen en Sint-Petersburg.

Via het verstevigen van het multilateraal overleg waarbij een permanente vertegenwoordiging in een aantal vaste Europese organen voor een goede doorstroming van informatie moet zorgen, en via het integreren van de culturele actoren en instellingen in Europese en wereldnetwerken, wordt de multilaterale benadering van het cultuurbeleid verder vorm gegeven.

1.4. Doelstellingen

Aan de bevolking in Vlaanderen moeten voldoende mogelijkheden worden aangereikt tot internationaal getinte cultuurbeleving. Het moet immers vanzelfsprekend zijn dat de internationale dimensie in de vele cultuuruitingen op een kwalitatieve en systematische wijze aanwezig is. Verder moet ook de internationale samenwerking, uitwisseling en expertisevorming worden aangemoedigd. Dit geldt zowel voor de cultuurmakers, als voor het sociaal-cultureel werk en het jeugdwerk. Bovendien moeten de Vlaamse kunstenaars, ensembles en gezelschappen via een goede bemiddeling en promotie de kans krijgen om hun kwaliteiten in het buitenland te tonen.

1.5. Instrumenten

Voor een overzicht van de instrumenten die voor het internationaal cultuurbeleid worden aangewend, verwijst de minister naar de nota 'Het internationaal cultuurbeleid in Vlaanderen". Hierin wordt een overzicht gegeven van het wettelijk kader en de financiële mechanismen die hiervoor ter beschikking staan.

1.6. Prioritaire aanpak

De minister deelt mee dat bij de decretaal voorziene beoordelingsronden m.b.t. het toewijzen van de structurele middelen uitdrukkelijk rekening werd gehouden met de internationale dimensie.

Ter ondersteuning van culturele evenementen werd voor het jaar 2001 een bedrag van 160,5 miljoen frank voorzien. Dit is 100 miljoen frank voor Brugge 2002, terwijl 60,5 miljoen frank nog verder kan worden ingevuld. Hierbij zullen enerzijds culturele evenementen in Vlaanderen worden ondersteund die een internationale dimensie hebben, en anderzijds een aantal belangrijke festivals en evenementen in het buitenland, waar Vlaanderen via samenwerkingsverbanden aan participeert.

Ook de uitwisseling van jongeren en volwassenen verdient volgens de minister een aparte invalshoek in het internationaal cultuurbeleid. Voor de verdere toelichting hiervan verwijst de minister naar de nota 'Het internationale cultuurbeleid van Vlaanderen'.

1.7. De omkadering en concrete cijfergegevens

Voor een toelichting bij de omkadering, met name de rol van de steunpunten en de internationale communicatie, verwijst de minister naar de nota 'Het internationale cultuurbeleid van Vlaanderen'. De concrete cijfergegevens werden opgenomen in de nota 'Het internationaal cultuurbeleid 2001 in cijfers'.

II. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de minister

2.1. Betreffende de uitgangspunten van het internationaal cultureel beleid

De heren Freddy Sarens en Luc Van den Brande onderschrijven de drie genoemde uitgangspunten van het internationaal cultuurbeleid. Zij merken

echter op dat de minister het begrip cultuur zeer eng interpreteert als 'kunst'. Hierbij ontbreekt de antropologische benadering van cultuur. Door het overhevelen van de middelen van het internationale naar het zuivere cultuurbeleid, vervalt bovendien ook de mogelijkheid om het buitenlands beleid te voeden met culturele componenten. Het internationaal cultuurbeleid is hierdoor louter een verlengde van het intern cultureel beleid, zodat op het internationale forum de extra dimensie van een globale imagovorming vervalt. Nochtans is cultuur een belangrijk aspect van het imago van Vlaanderen, dat best in het internationaal beleid wordt meegenomen. Deze stelling wordt volgens de sprekers bijgetreden door Prof. Hendrik Vos in de Internationale Spectator, en door het Nederlandse parlement dat in een gelijkaardig debat argumenteerde voor het verweven van het buitenlands beleid met de rijke culturele traditie van Nederland.

Mevrouw Hilde De Lobel treedt deze stelling bij. Ze geeft het voorbeeld van een Vlaams-Nederlandse groep die zich tot de ambassadeur in Griekenland wendt voor het bekomen van projectsubsidies. Dit blijkt echter onmogelijk omdat de ambassadeur na de federalisering van cultuur geen cultureel budget meer heeft.

De minister spreekt dit formeel tegen en stelt dat het internationaal cultuurbeleid voldoende structurele en projectmatige impulsen genereert. Ook de 'kunstmatige' opdeling tussen een eigen intern cultuurbeleid en een totaal verschillend internationaal cultuurbeleid vindt de minister niet correct. Het internationaal cultuurbeleid is stevig geworteld in het algemeen cultuurbeleid, maar legt uiteraard de nodige accenten. Wel is het zo dat op dit ogenblik nog een aantal instrumenten ontbreken om dit volledig te realiseren. Er kan ook verder worden nagedacht over de wijze waarop de reeds bestaande instrumenten in andere sectoren mee kunnen worden ingeschakeld in het internationaal cultuurbeleid. Dit zal in de toekomst gemakkelijker kunnen worden gerealiseerd via de op te richten ankerpunten in bepaalde steden, en via een optimalisering van de samenwerking met de bestaande Vlaamse huizen in het buitenland, met de gemeenschapsattachés en met de buitenlandse agentschappen van Toerisme Vlaanderen.

De heer Jos Stassen meent dat de overheid de opdracht heeft om de voorwaarden te scheppen waarin kunst en cultuur kan groeien. Dit kader moet ook voldoende aandacht besteden aan het conserveren en tonen, zowel in het binnen- als buitenland, van deze kunst en cultuur.

De heer Luc Van den Brande wijst erop dat het cultuurbeleid tijdens de vorige legislatuur mede werd ingevuld door een financiële overdracht van twee maal 150 miljoen frank van de begroting Economie naar de begroting Cultuur. Vanuit dit opzicht is het evident dat cultuur als een belangrijk item in het internationaal beleid werd meegenomen.

2.2. Betreffende de multilaterale aanpak en de prioritaire landen

De heer Freddy Sarens sluit zich aan bij de keuze van de prioritaire landen die door de minister werd gemaakt. Hij merkt echter op dat de banden met de Duitstalige gemeenschap niet werden geëxpliciteerd, waar dit wel het geval is met de Franse gemeenschap. Spreker meent ook dat in het kader van de Benelux ook Luxemburg tot de prioritaire partners moet worden gerekend. In de schoot van de Benelux functioneert immers de cultuurcommissie waar interessante informatie wordt uitgewisseld.

De minister merkt op dat de Benelux een instelling is, en op zich niet als een buurland kan worden geschouwd. Hij geeft toe dat de verhouding tot de Duitstalige gemeenschap niet uitdrukkelijk werd geëxpliciteerd, maar vestigt er de aandacht op dat in de cijfertabel de provisies voor de 'Franse en Duitse gemeenschap' onder dezelfde noemer vallen. Dit wijst erop dat ook de Duitstalige Gemeenschap tot de prioritaire partners wordt gerekend.

De heer Luc Van den Brande verwijst naar het voornemen om een cultureel akkoord af te sluiten met de Franse Gemeenschap, op het model van de verhoudingen Vlaanderen-Nederland. De spreker herinnert eraan dat ook de vorige regeringen dit plan hadden opgevat, maar dat de onderhandelingen telkens afgesprongen op de erkenning van de territoriale bevoegdheden van Vlaanderen. Een vergelijking met het model Vlaanderen-Nederland is daarom verkeerd gekozen.

De minister benadrukt dat elk cultureel verdrag gebaseerd moet zijn op het wederzijds respect. Dit omvat eveneens het respect voor de territorialiteit. Tot op heden werd in de voorbereidende gesprekken, wat dit punt betreft, geen enkel probleem ervaren.

De heer Freddy Sarens vindt het merkwaardig dat de minister Europa binnen de multilaterale aanpak plaatst, terwijl de bevoegde ministers via de ministerraad rechtstreeks kunnen participeren in het Europees cultuurbeleid. Zo dringt Nederland bij-

voorbeeld aan om samen met Vlaanderen meer nadruk te leggen op het gehele Nederlandstalige cultuurgebied, om dit te vrijwaren in het kader van het Europees structuurbeleid.

De minister meent dat men de multilaterale aanpak niet mag percipiëren als tegengesteld aan het Europees cultuurbeleid. Het is evident dat de hefbomen van de Europese instellingen zo goed mogelijk zullen worden aangewend in het internationaal cultuurbeleid. Dit belet echter niet dat van staat tot staat specifieke samenwerkingsverbanden kunnen tot stand komen. De minister verklaart zich echter bereid om de terminologie van de voorliggende documenten in dit kader opnieuw te bekijken.

De heer Jos Stassen sluit zich hierbij aan. Hij meent dat het huidig beleid moet worden geëvalueerd t.o.v. dat van de vorige regering, en merkt op dat tijdens de vorige legislatuur het buitenlands cultuurbeleid erg ondoorzichtig was. Het werd vaak aangestuurd vanuit het buitenlands beleid, eerder dan vanuit culturele overwegingen. Bovendien was er vaak geen sprake van enige decretale verankering. Het is dan ook een hoopvolle evolutie dat door de huidige regering voor het eerst een coherente visie op het internationaal cultuurbeleid wordt ontwikkeld. De spreker meent dat de huidige financiële ruimte voor het internationaal cultuurbeleid moeilijk met het verleden kan worden vergeleken. In het verleden werd in de commissie voor Cultuur immers vaak aangeklaagd dat een dergelijk overzicht niet beschikbaar was. Het is de verdienste van de huidige regering om de puzzel terug samen te stellen tot een homogeen beleid. De spreker merkt aansluitend op dat moet worden onderzocht of met het afvoeren van het project Vlaanderen-Europa 2002, niet ongewild een aantal culturele projecten werden opgeborgen. Er moet worden onderzocht welke minister precies voor welke projecten verantwoordelijk is.

De minister bevestigt dat het nuttig zou zijn om internationaal cultuurbeleid van de voorbije jaren grondig te onderzoeken, en te vergelijken met het huidige beleid. Op deze wijze wordt een beter beeld gecreëerd op punten van continuïteit en verandering. Betreffende Vlaanderen-Europa 2002 deelt de minister mee dat dit project, mede op zijn uitdrukkelijk verzoek, ressorteert onder de bevoegdheid van de minister-president. Op deze wijze wordt de hele regering bij dit project betrokken, en verzorgt iedere minister de uitvoering van de projecten die binnen zijn bevoegdheidsdomein vallen.

De heer Jos Stassen merkt op dat het Vlaams Theatherinstituut (VTI) in het verleden een studie heeft gemaakt over de besteding van de internationale culturele middelen. Daarin werd gepleit voor het oprichten van een Vlaamse Openbare Instelling, belast met het Vlaams internationaal cultuurbeleid, naar analogie met export Vlaanderen. Spreker meent dat dit onweerlegbaar het voordeel heeft dat iedereen in de culturele sector zou weten tot welk orgaan hij zich moet wenden voor het bekomen van subsidies voor zijn internationale werking. Een dergelijk overzicht ontbreekt tot op heden. Bovendien zou dit orgaan een sterke troef zijn in het promoten van de Vlaamse cultuur in het buitenland.

De minister deelt mee dat bewust niet gekozen werd voor het oprichten van een Vlaamse Openbare Instelling. Dit neigt te veel naar verfondsing, en dat is niet zijn optie. In Wallonië werd geopteerd voor een Commissariaat-generaal, maar daar is de invulling van de projecten meer politiek getint dan in Vlaanderen.

De heer Miel Verrijken pleit voor het opzetten van een Groot-Nederlands-toneel. Hij wijst erop dat tijdens de repressie een groot aantal podiumkunstenaars naar Nederland is uitgeweken, zodat het Nederlands toneel schatplichtig is aan Vlaanderen.

De heer Luc Van den Brande meent dat er grenzen zijn aan de afstelling van ons cultureel beleid op Nederland. De term “Vlaams” verwijst niet enkel naar onze eigen taal, maar ook naar een eigen en specifiek grondgebied Vlaanderen. Samenwerking met Nederland is enkel mogelijk als deze eigenheid volwaardig wordt erkend. Het mag immers niet zo zijn dat Vlaanderen in dit gemeenschappelijk beleid wordt beschouwd als een “provincie van Nederland”. Vlaanderen heeft recht op een eigen identiteit en moet als dusdanig ook naar buiten kunnen treden.

De minister sluit zich hierbij aan. Hij benadrukt dat de uitstraling “Heel-Nederlands” en niet “Groot-Nederlands” moet zijn. De minister is uitdrukkelijk gewonnen voor meer samenwerking met Nederland, maar het is daarbij vanzelfsprekend dat elk land recht heeft op zijn eigen identiteit. De facto is er nu reeds een zeer intense samenwerking met Nederland, bijvoorbeeld op het vlak van toneel, al is deze samenwerking niet steeds formeel gestructureerd.

2.3. Betreffende de doelstellingen

Omdat de minister het begrip 'cultuur' te eng als 'kunst' interpreteert, zo stelt de heer Freddy Sarens, worden de doelstellingen van het internationaal cultuurbeleid te beperkt geformuleerd. Hierdoor valt de belangrijke doelstelling weg dat het cultuurbeleid zich op de internationale markt zou positioneren met de eigen hedendaagse cultuuruitingen, samen met het rijke culturele erfgoed van Vlaanderen. Hiermee zou Vlaanderen immers veel duidelijker op de Europese kaart en de wereldkaart worden geplaatst. De culturele akkoorden met Nederland, bijvoorbeeld, zijn immers niet beperkt tot de kunstsector, maar omvatten o.a. ook de onderwijssector. Met een ruimere definitie van de doelstellingen van het internationaal cultuurbeleid, zou dit veel gemakkelijker binnen 'cultuur' worden gekaderd. Dit geldt eveneens voor de ontwikkelingssamenwerking die momenteel bij het beleid lijkt bijgesleurd, maar er zeer moeilijk binnen past. En er zijn nog voorbeelden. Voor de internationale samenwerking wordt door de federale regering 400 miljoen frank uitgetrokken voor de ondersteuning van informatieprojecten. Dit kan wél binnen het federaal globaal beleid worden geplaatst, maar niet binnen het Vlaamse. Eenzelfde opmerking betreft de programma's voor uitwisseling van jongeren, die eveneens moeilijk binnen de algemene doelstellingen kunnen worden geplaatst, en beter zouden passen binnen een ruimer cultuurbegrip. In de relaties met landen uit Midden en Oost-Europa zou de hele sociale beweging rond de democratisering beter kunnen worden gekaderd, zodat Vlaanderen vanuit zijn globale culturele achtergrond ook meer inhoud zou kunnen bijbrengen. Dit past echter niet binnen het enge kunstbegrip.

Vanuit het te enge cultuurbegrip verklaart de heer Freddy Sarens waarom zo weinig initiatieven kunnen worden gevat binnen de structurele financiering. Dit is nochtans noodzakelijk om het beleid ook de nodige stabiliteit te geven binnen een langetermijnvisie. Evenementenfinanciering en de projectfinanciering moeten echter al te vaak als alternatief worden uitgespeeld.

De minister is het hier niet mee eens. Het culturele debat dat de minister in Vlaanderen wil stimuleren is precies gebaseerd op een brede benadering van cultuur. Het culturele beleid en het internationale beleid zijn echter twee verschillende bevoegdheden die elk volgens hun eigen dynamiek worden ontwikkeld. Dit neemt echter niet weg dat de internationale dimensie van de cultuur wel degelijk in het beleid wordt meegenomen. De minister verwijst concreet naar punt twee van de uitgangspunten waar uitdrukkelijk wordt gesteld dat een boeiend cultureel product Vlaanderen mee op de Europese en wereldkaart zet. Het hele cultuurbeleid is hiervan doordrongen. In alle doelstellingen en uitgangspunten wordt immers een brede visie op cultuur gehanteerd. Deze wordt bovendien nog extra uitgebreid door de talrijke internationale culturele projecten, internationale werkbeurzen en punctuele tussenkomsten in buitenlandse reizen die mee door het beleid worden ondersteund.

De minister vindt het overigens evident dat het internationaal cultuurbeleid als eerste criterium een culturele referentie moet hanteren. Met een aantal landen, zoals Nederland, werden daarom specifieke structuren opgezet. Daarnaast zijn er de internationale culturele projecten, waarvoor een reglement werd uitgewerkt, en waarvoor 118 miljoen frank ter beschikking staat. Daarnaast zijn er punctuele middelen voorzien voor 7,5 miljoen frank. Al deze middelen worden verdeeld binnen eenzelfde culturele visie die in de nota betreffende het internationaal cultuurbeleid van Vlaanderen werd uiteengezet. De internationale culturele projecten worden bovendien geselecteerd via de beoordelingscommissie. Ook via zijn vermaarde muziek en dansgezelschappen wordt Vlaanderen zonder twijfel op de wereldkaart geplaatst.

De erkenning van Vlaanderen op internationaal cultureel gebied is volgens de minister het gevolg van een goed cultureel beleid. Cultuur is immers verweven met onze eigen identiteit die steeds verder moet worden ontplooid om een betekenis te krijgen in het buitenland.

De heer Paul Van Grembergen is het ermee eens dat voor het internationaal cultuurbeleid eerst en vooral de invalshoek betreffende het cultureel beleid precies moet worden afgebakend. Hij meent dat deze invalshoek voldoende breed werd afgebakend in de nota betreffende het internationaal cultuurbeleid van Vlaanderen. Het uitgangspunt moet steeds het ontmoeten zijn van verschillende culturen en cultuuruitingen, met respect voor de eigen cultuurbeleving en die van de anderen. Het internationaal cultuurbeleid van Vlaanderen moet er dus op gericht zijn om zichzelf in de wereld kenbaar te maken, én de anderen in de wereld te ontmoeten. De uitvoering ervan is gebonden aan praktische beslissingen en kaders zoals het budget, het bestaande eigen culturele aanbod enz. In deze zin is het cultuuraanbod niet beperkt tot het enge begrip cultuur, maar breidt het zich uit tot alle vormen van de samenleving, zoals onderwijs, sociale fenomenen in de samenleving, taal, muziek, dans,

toneel enz. Dit hele veld moet in het internationaal cultuurbeleid worden weerspiegeld.

Mevrouw Mieke Van Hecke meent dat men uitgaat van een valse probleemstelling. Sommigen willen de buitenlandse politieke doelstellingen voorop stellen, en het cultuurbeleid hier een geïntegreerd deel laten van uitmaken. Anderen menen dat de culturele component van het buitenlands beleid een versterking moet zijn van het nationaal cultuurbeleid. Deze spanning moet echter worden overstegen. Het buitenlands cultuurbeleid moet een hefboom zijn voor het buitenlands beleid in het algemeen, én een versterking van het eigen nationale cultuurbeleid via de uitstraling in het buitenland. De spreker sluit zich aan bij de heer Freddy Sarens die stelt dat het culturele element als hefboom voor het algemeen buitenlands beleid door de minister onvoldoende wordt ingevuld. De nota's die voorliggen kunnen worden omschreven als een cultureel beleid in het buitenland. Dit is echter nog geen overdacht buitenlands cultureel beleid. Verder verwijst mevrouw Mieke Van Hecke naar de advies van het Comité Buitenlands Cultureel Beleid dat in een brief van 21 december 2000 aan de commissieleden werd bezorgd. Hierin wordt gepleit voor een krachtig beleid en een uniforme opstelling binnen Europa, ter bescherming van de gemeenschappelijke taal en cultuur van Vlaanderen en Nederland, via de Nederlandse Taalunie en het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland.

De heer Luc Van den Brande sluit zich hierbij aan, en benadrukt dat het internationaal cultuurbeleid toch een ruimere dimensie moet hebben dan het louter in het buitenland neerpoten van het binnenlands cultuurbeleid. De interactie tussen culturen moet in beide richtingen begeesterend werken. Dit element ontbreekt in het huidig cultuurbeleid. Het internationaal cultuurbeleid, aldus de heer Luc Van den Brande, moet ook een toegangssleutel zijn voor het internationaal beleid in het algemeen. Daartoe is een beleid noodzakelijk dat bestaat uit meerdere facetten, waarbij telkens de link wordt gelegd tussen onze eigen samenleving en het internationale gebeuren.

Hierbij moeten volgens de heer Luc Van den Brande een aantal vragen worden gesteld : waartoe dient een internationaal beleid, waarom wordt het gevoerd, naar wie wordt het georiënteerd, en hoe wordt het ingevuld. De spreker meent dat hierbij twee belangrijke factoren meespelen. Enerzijds betreft het de bestaande institutionele capaciteit en de duidelijkheid over de organisatie van de instellingen. Op dit gebied moet de Vlaamse overheid nog ernstig werk leveren. Anderzijds zijn identiteit en imago van uitzonderlijk belang. Vlaanderen moet in alle openheid een zelfbeeld durven poneren in het buitenland, waarbij ook de creativiteit en vakkennis van onze bevolking in de verf wordt gezet. De spreker meent dat vooral de laatste pijler onvoldoende wordt ontwikkeld. Bovendien is er op dit vlak een gebrek aan continuïteit. Het beeld van Vlaanderen dat in het buitenland wordt opgehangen kan immers niet totaal wisselen met het aantreden van een nieuwe regering.

De minister is niet ongevoelig voor de opmerkingen die inzake dit tweesporenbeleid worden geformuleerd. Hij verwijst naar zijn inleidende uiteenzetting waar uitdrukkelijk werd gesteld dat hij dit beleid in de loop van de legislatuur nog verder wil verfijnen én verhelderen.

Zo moet bijvoorbeeld de verhouding nog verder worden uitgeklaard tussen de eigen initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap, de wensen en verwachtingen vanuit de culturele akkoorden, én de subsidiëring van de dynamische internationale werking van ons artistiek werkveld. Tot op heden is het de betrachting geweest om een eerste grote ordening in het cultuurbeleid aan te brengen. Deze ordening is niet definitief, want pas nu kunnen de nodige verfijningen worden aangebracht.

De minister meent dat het huidige cultuurbeleid al deze facetten nu reeds grotendeels verenigt. De interactie tussen de eigen en de internationale gemeenschap wordt doorheen het globale cultuurbeleid voortdurend gestimuleerd. Dit is immers niet enkel een zorg van het internationale cultuurbeleid, maar van het cultuurbeleid op zich. Het is trouwens een te gemakkelijke en haast theoretische kritiek dat naast het internationaal cultuurbeleid een dimensie zou ontbreken die het internationaal beleid mee kan ondersteunen. Het Europese en internationaal beleid van Vlaanderen, buitenlandse handel, toerisme, ontwikkelingssamenwerking, landbouw, leefmilieu, onderwijs enz. worden bijvoorbeeld ondersteund via uitwisselingsprojecten en internationale initiatieven in het kader van het jeugdwerk. Deze projecten lopen in samenwerking met de betrokken administratie en zijn een duidelijk voorbeeld van een zeer ruime invulling van het internationaal cultuurbeleid.

De minister is het er wel mee eens dat een internationaal cultuurbeleid de eigenheid, de identiteit zonder schroom moet durven poneren. Dit kan echter zonder afbreuk te doen aan de eigenheid van elk cultureel project zelf. Cultuur moet met andere woorden niet als glijmiddel voor de internationale betrekkingen worden gebruikt, maar heeft

een eigen toegevoegde waarde. Pas door het erkennen van deze eigenheid worden kunstenaars en instellingen volledig naar waarde geschat, en kunnen ze elk binnen hun eigen domein, de nodige verantwoordelijkheid opnemen voor de taken die de gemeenschap hun toevertrouwt. De nadruk moet worden gelegd op het culturele beleid. Het gevolg van een goed beleid is de internationale uitstraling. Dit is de enige juiste volgorde waarin een internationaal cultuurbeleid de beste kansen genereert, aldus de minister.

De heer Miel Verrijken verwacht veel van een doorgedreven Vlaams-Nederlandse samenwerking. Het feit dat België en Nederland verschillende staten zijn, betekent immers niet dat de Groot-Nederlandse Cultuur geen geheel vormt. Het is voor het kleine Vlaanderen immers eenvoudiger om samen met Nederland de gemeenschappelijke cultuurelementen uit te dragen en te verdedigen. Deze samenwerking kan trouwens ook economische effecten genereren. In wetenschappelijk onderzoek in de cultuur-economische sector wordt niet alleen het accent gelegd op het verkopen van de eigen cultuur in het buitenland, maar ook op het aanzetten van mensen uit een ander cultuurgebied tot het bezoeken van het eigen land en cultuurgebied. Een dergelijk beleid genereert meteen ook een aantal economische inkomsten via overnachtingen en andere afgeleide uitgaven. Dit kan eventueel ook in samenwerking met andere culturen en andere landen, zoals bijvoorbeeld de samenwerking tussen Nederland en Rusland op het gebied van uitwisseling van kunstwerken voor tentoonstellingen. Via deze samenwerking slagen zowel Sint-Petersburg als Amsterdam erin om zeer hoog te scoren in de meest bezochte tentoonstellingen in de wereld. In deze lijst komt Vlaanderen helaas niet voor. Dit zou best wel eens kunnen veranderen indien men een grote Vlaams-Nederlandse tentoonstelling zou organiseren, over ons rijke culturele verleden. Bovendien zou deze tentoonstelling dermate gestoffeerd zijn dat ze in diverse locaties zou kunnen worden ondergebracht, verspreid over Vlaanderen en Nederland. Interessant in deze optie is dat het Rijksmuseum van Amsterdam de komende vijf jaar zal worden herbouwd, waarbij belangrijke stukken zullen kunnen worden uitgeleend. Een tentoonstelling als "De Vlaamse invloed op de Nederlandse Gouden Eeuw" zou zeer interessant zijn, evenals een tentoonstelling betreffende de juiste toedracht van de omwenteling van 1830, die volgens de spreker gebeurde onder Franse agitatie, en waarbij het Vlaamse volk niet was betrokken.

De minister is niet afkerig van een samenwerking met Nederland, maar meent dat Vlaanderen ook zijn eigen troeven volledig moet kunnen uitspelen. De uitstraling van projecten als Anno 2002 en Brugge 2002 mag zeker niet worden onderschat. Vooral Brugge zal in 2002 als Culturele Hoofdstad ongetwijfeld een grote internationale uitstraling hebben, die Vlaanderen mee op het internationale podium plaatst. Dit belet echter niet dat er nog andere evenementen worden georganiseerd. Deze moeten echter een concrete realiteitswaarde hebben, en gedragen worden door het veld. Hierbij is een samenwerking met Nederland zeker niet uit te sluiten. De aangehaalde noodzaak tot samenwerking met andere musea is een interessant pad dat momenteel reeds wordt bewandeld. Dit kan echter nog verder worden ontwikkeld.

Op de vraag van de heer Luc Van den Brande of het waar is dat in het project Anno 2002 elke verwijzing naar de Guldensporenslag is weggevallen, verwijst de minister naar zijn antwoord van 14 februari 2001 op de vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke (*Hand*. Vl. Parl. 2000-2001, nr. 89, 7). Daarin wordt uitdrukkelijk gesteld dat er een zekere link moet zijn tussen het project en de zevenhonderdste verjaardag van de Guldensporenslag.

2.4. Enkele losse opmerkingen

– *Gebouw en collectie van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika te Tervuren*

De heer Miel Verrijken meent dat de rijke kunstverzameling van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika te Tervuren zou moeten worden teruggegeven aan het Afrikaanse volk. Vele kunstschatten werden immers uit Afrika weggevoerd zonder toestemming van het volk dat van zijn kunstpatrimonium werd beroofd. Spreker stelt voor om het museum vervolgens in te richten als een museum voor de Vlaamse onafhankelijkheidsstrijd.

De minister meent dat deze problematiek te complex is om onmiddellijk een pasklaar antwoord op te formuleren. Het idee om onrechtmatig verkregen kunstschatten terug te geven is hem echter niet ongenegen.

– *Verdeling van de middelen voor internationale samenwerking voor de podiumkunsten*

Mevrouw Mieke Van Hecke verwijst naar de reactie van de Vlaamse Directie voor Podiumkunsten op de verdeling van de internationale subsidies. De minister besliste om de middelen voor de interna-

tionale samenwerking volledig te integreren in de structurele subsidies. Het ontbreken van een overgangsregeling en een slechte timing brengt een aantal organisaties met belangrijke internationale activiteiten echter in een moeilijke situatie. De podiumsector kan, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de muzieksector, voor zijn buitenlandse activiteiten niet rekenen op voldoende grote uitkoopsommen die toelaten om een groot deel van de gemaakte onkosten te dekken. Bovendien zijn ze moeilijk te vatten binnen het reglement van de projectsubsidies.

De minister wijst erop dat bij de toekenning van de structurele subsidies ook rekening werd gehouden met de internationale activiteiten. Hiertoe werden de structurele subsidies van een aantal organisaties gevoelig verhoogd. Dit was het gevolg van de uitdrukkelijke internationale uitstraling van de activiteiten, zoals dit werd beoordeeld door de bevoegde beoordelingscommissie. Daarnaast worden zeer uitdrukkelijk alle engagementen gehonoreerd die door de vorige regering werden aangegaan betreffende de culturele ambassadeurs.

De minister erkent wel dat er nood is aan meer bijkomende structurele middelen om de danssector zijn internationale uitstraling te laten behouden. Tot op heden gebeurt de financiering op basis van projecten. Het onderscheid is echter moeilijk te maken, omdat de hele jaarwerking vaak als een opeenvolging van verschillende projecten wordt gepresenteerd. Mogelijk ligt de oplossing in het incalculeren in de structurele middelen van een budget voor meerdere jaren inzake internationale samenwerking. Uiteraard kan dit enkel gelden voor deze organisaties die reeds meerdere jaren blijk geven van een kwaliteitsvolle en actieve aanwezigheid in het buitenland

– *Uitwisseling van kansarme jongeren*

Mevrouw Mieke Van Hecke vraagt of voor de projecten inzake uitwisseling van kansarme jongeren ook uit de reguliere middelen voor de uitwisseling van jongeren en volwassenen wordt geput.

De minister wijst erop dat naast het algemene aandacht voor dit probleem, nog bijkomend een specifiek bedrag van 19 miljoen frank werd voorzien voor internationale uitwisseling.

– *Europees-Nederlands-Vlaams huis te Brussel*

Op de vraag van de heer Freddy Sarens hoever het staat met de plannen van een Europees-Nederlands-Vlaams huis te Brussel, antwoordt de minister dat in dit dossier op korte termijn een doorbraak kan worden verwacht. De minister verwijst naar pagina twee van de nota "Het internationale cultuurbeleid van Vlaanderen", waar duidelijk wordt gesteld dat dit huis er komt, waar in een geest van openheid en dialoog aan alle culturen en nationaliteiten een gezamenlijk programma wordt aangeboden. Het accent ligt op de uitstraling van het Nederlands, op de ontmoeting, het gesprek en debat over onze literatuur, over onze culturele perspectieven, over de Vlaamse en Nederlandse antwoorden op de maatschappelijke vragen.

– *Algemeen Nederlands Verbond*

De heer Freddy Sarens verwijst naar het bedrag van 3,8 miljoen frank dat werd uitgetrokken voor het Algemeen Nederlands Verbond. De spreker meent echter te weten dat Nederland zijn eigen fondsen tot nader order heeft opgeschort en vraagt naar een stand van zaken.

De minister antwoordt dat hierover reeds de nodige contacten werden gelegd met Nederland. Dit land blijft bereid om de nodige financiële inspanningen te doen, maar dan wel op basis van projectmatige subsidies.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Eloi GLORIEUX Luc VAN DEN BRANDE